

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lutego 2015 r.

Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Bartłomiej Rajca

Protokolant: Mirosława Mękarska

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2015 roku w Środzie Śląskiej

na rozprawie

w sprawie z wniosku R. O. i J. O. (1)

z udziałem (...) SA z/s w K.

o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem

postanawia:

I. wniosek oddalić;

II. zasądzić od wnioskodawców R. O. i J. O. (1) solidarnie na rzecz uczestnika (...) SA w K. kwotę 257 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy R. O. i J. O. (1) wnieśli w dniu 01.09.2014 r. wniosek o ustanowienie za rocznym wynagrodzeniem w kwocie 6.840 zł służebności przesyłu obciążającej nieruchomość stanowiącą działkę nr (...), dla której tut. Sąd prowadzi ww. księgę wieczystą nr (...) położoną w W. przy ul. (...), na rzecz uczestnika (...) SA z/s we W. (obecnie: (...) SA z/s w K.), polegającej na prawie swobodnego dostępu do napowietrznej linii niskiego napięcia, w tym do dokonywania jej napraw, konserwacji oraz zapewnienia drogi dojazdowej do urządzeń sieci, oraz wnieśli o zasądzenie od uczestnika na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu wniosku wnioskodawcy wskazali, że są właścicielami ww. nieruchomości na zasadzie wspólności małżeńskiej, a na nieruchomości wnioskodawców posadowiona jest należąca do uczestnika linia niskiego napięcia o łącznej długości 51 m. Linia ta przebiega wzdłuż granicy ww. nieruchomości od strony ul. (...), ciągnąc się 34 m aż do posadowionego na gruncie wnioskodawców słupa niskiego napięcia, gdzie następnie zmienia kierunek przechodząc w poprzek ww. działki. Zdaniem wnioskodawców w celu zapewnienia bezpieczeństwa, prawidłowej eksploatacji i funkcjonowania sieci, dokonywania jej napraw i konserwacji oraz umożliwienia dostępu do jej urządzeń konieczne jest zachowanie co najmniej 3 metrowej strefy kontrolowanej wzdłuż osi sieci po obu jej stronach, która wyłącza swobodne zagospodarowanie terenu. Łączna powierzchnia nieruchomości wnioskodawców zajęta przez sieć niskiego napięcia uczestnika (w tym strefa kontrolowana wokół sieci wyłączona spod możliwości swobodnego zagospodarowania) wynosi 190 m². Wnioskodawcy podnieśli, że w związku z umieszczeniem linii niskiego napięcia na nieruchomości wnioskodawców uczestnik korzysta z jej fragmentu w granicach odpowiadających treści służebności przesyłu, nie mając do tego żadnej podstawy prawnej. Wnioskodawcy twierdzili, że posadowienie linii niskiego napięcia w poprzek połowy działki jest wysoce uciążliwe z uwagi na niską wysokość nad ziemią poprowadzonych przewodów niskiego napięcia oraz posadowienie słupa niskiego napięcia na ww. działce. Ponadto wnioskodawcy spotykają się z różnego rodzaju trwałymi ograniczeniami i uciążliwościami w swobodnej eksploatacji gruntu, gdyż zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania terenu obszar ten jest przeznaczony do zabudowy jedno lub wielorodzinnej, natomiast posadowiona linia niskiego napięcia przebiegająca w poprzek działki praktycznie uniemożliwia prowadzenie jakichkolwiek inwestycji na znacznej powierzchni ww. nieruchomości, oraz wyłącza

ewentualną rozbudowę budynków, sprzedaż lub wynajem części działki, a wszystkie te niedogodności w wysokim stopniu wpływają na walory użytkowe ww. nieruchomości, która jest bardzo atrakcyjną działką przeznaczoną na cele mieszkaniowe. Wnioskodawcy wskazali, że dążyli do polubownego rozwiązania tej kwestii i pismem z dnia 16.08.2010 r. wezwali uczestnika do usunięcia ww. linii energetycznych, co pismem z dnia 30.08.2010 r. spotkało się z odpowiedzią odmowną. Następnie wnioskodawca pismem z dnia 13.10.2010 r. ponowił swoje żądania dotyczące rekompensaty za spadek wartości nieruchomości i ograniczenia swobodnego jej użytkowania, domagając się wypłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu oraz ustanowienia za rocznym wynagrodzeniem służebności przesyłu na nieruchomości zajmowanej przez uczestnika. Pismem z dnia 25.10.2010 r. uczestnik odmówił dobrowolnego spełnienia roszczeń wnioskodawców, proponując jedynie nieodpłatne ustanowienie służebności przesyłu na ich rzecz, co było dla wnioskodawców nie do przyjęcia.

W odpowiedzi na wniosek uczestnik (...) SA w K. wniósł o oddalenie wniosku w całości i zasądzenie solidarnie od wnioskodawców na rzecz uczestnika zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu swojego stanowiska uczestnik podniósł zarzut zasiedzenia z mocy samego prawa służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu w odniesieniu do elektroenergetycznej linii niskiego napięcia W. na ww. nieruchomości wnioskodawców z dniem 1 października 2000 r., polegającej na prawie utrzymywania instalacji ww. linii na ww. nieruchomości, prawie do jej eksploatacji, napraw, konserwacji, całodobowego do niej dostępu oraz jej rozbudowy. Uczestnik wskazał, że najstarsze zachowane dokumenty dotyczące linii niskiego napięcia przebiegającej przez nieruchomość wnioskodawców pochodzą z roku 1974, a także z 1975 r. – dokumentując przeprowadzenie remontu owej infrastruktury. Wobec tego w każdym razie od 1974 r. na nieruchomości będącej obecnie własnością wnioskodawców istnieją trwale i widoczne urządzenia w postaci instalacji ww. linii i co najmniej od tej daty poprzednik prawny uczestnika, a następnie sam uczestnik korzystali z ww. nieruchomości będącej obecnie własnością wnioskodawców w sposób odpowiadający służebności gruntowej odpowiadającej w swej treści służebności przesyłu. Ponadto uczestnik podniósł, że zarówno on jak i jego poprzednik prawny korzystał z ww. nieruchomości będących obecnie własnością wnioskodawców w zakresie posadowionych na nich elementów infrastruktury elektroenergetycznej będąc w dobrej wierze, wskutek objęcia w posiadanie służebności gruntowej polegającej na korzystaniu z trwałych i widocznych urządzeń na podstawie ustawy z dnia 28.06.1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli. Uczestnik wskazał, że nieruchomość, stanowiąca obecnie własność wnioskodawców, nie była do 1990 r. własnością prywatną. Dlatego też bieg zasiedzenia służebności, zdaniem uczestnika rozpoczął się od dnia 01 października 1990 r., tj. od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 28.07.1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, a konkretnie art. 10 tej ustawy. Niemniej z uwagi na art. 9 zd. 2 ww. ustawy termin zasiedzenia ulegał skróceniu o czas, w jakim przed dniem 01 października 1990 r. istniał na danej nieruchomości stan faktyczny treściowo odpowiadający służebności. Po skróceniu 20-letniego terminu zasiedzenia liczonego od dnia 1 października 1990 r. o udokumentowany okres faktycznego posiadania służebności przez poprzednika uczestnika, skutek zasiedzenia nastąpił z dniem 1 października 2000 r. tj. po upływie 10 lat liczonych od wejścia w życie powołanej ustawy zmieniającej Kodeks cywilny. Z ostrożności procesowej uczestnik podniósł zarzut zasiedzenia służebności przesyłu w każdym razie z dniem 1 października 2010 r. w odniesieniu do infrastruktury posadowionej na nieruchomości wnioskodawców. Uczestnik podniósł, że jest następcą prawnym swoich poprzedników pod tytułem ogólnym, albowiem powstał na podstawie art. 492 i 494 Ksh w drodze przejścia jednoosobowej spółki Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) SA, a tym samym uczestnik, pod kolejnymi nazwami, jest następcą prawnym co do wszystkich praw i obowiązków posiadanych przez Zakład (...) SA, który z kolei powstał z przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa, do czego doszło na podstawie art. 5 ustawy z dnia 05.02.1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa, zgodnie z którym spółka powstała w wyniku takiego przekształcenia wstępowała we wszystkie prawa i obowiązki uprzednio istniejących, a przekształconych przedsiębiorstw państwowych. Jeszcze wcześniej następowały przekształcenia poprzednika uczestnika działającego w formule przedsiębiorstwa państwowego, jednakże wszystkie odbywały się w warunkach sukcesji uniwersalnej. Nie ma wątpliwości, że przepisy art. 492 i art. 494 Ksh oraz art. 5 ustawy o przekształceniach są przepisami szczególnymi, o których mowa w art. 245¹ Kc, skutkującymi przeniesieniem posiadania służebności na kolejne podmioty. Jeżeli zatem przekształcone w roku 1993 przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) korzystało z nieruchomości w

zakresie odpowiadającym służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, to korzystanie z mocy powołanych przepisów i skutkiem opartych na nich przekształceń przeszło najpierw na Zakład (...) SA, a następnie na uczestnika pod jej kolejnymi nazwami. Ponadto uczestnik z ostrożności procesowej zakwestionował również wartość rzekomo należnego wnioskodawcom wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu, kwestionując wyliczenia, okresowy charakter wynagrodzenia i wnioski dowodowe wnioskodawców w tym zakresie.

W odpowiedzi na takie stanowisko uczestnika wnioskodawcy wnieśli o jego nieuwzględnienie, podnosząc, że w ich ocenie nie jest dopuszczalne stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu ani też doliczanie okresów posiadania służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu przed dniem 3.08.2008 r. tj. datą wprowadzenia ustawowej regulacji służebności przesyłu. Ponadto w ocenie wnioskodawców uczestnik nie wykazał, że na nieruchomości będącej obecnie własnością wnioskodawców od roku 1974 istnieją trwałe i widoczne urządzenia w postaci linii energetycznej, gdyż ze złożonej do akt sprawy przez uczestnika dokumentacji to nie wynika oraz wniósł o zobowiązani uczestnika do przedstawienia oryginałów ww. dokumentacji. Ponadto wnioskodawcy podnieśli, że uczestnik i jego poprzednicy prawni korzystali z ww. nieruchomości w zakresie posadowionych przez nich elementów infrastruktury elektroenergetycznej będąc w złej wierze, gdyż nie uzyskali od właścicieli oświadczenia w formie aktu notarialnego o ustanowieniu służebności gruntowej, oraz podnieśli, że nie wyrażali zgody na to w jakiegokolwiek formie. Uczestnik nie wykazał też, zdaniem wnioskodawców, na jakiej podstawie prawnej wszedł w posiadanie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, gdyż powoływanie się wyłącznie na przepisy ustawy z dnia 28.06.1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli bez odpowiednich aktów wykonawczych nie spełnia tego warunku.

Ustosunkowując się do tych zarzutów uczestnik zarzucił nietrafność stanowiska wnioskodawców odnośnie kwestii przyjęcia po stronie uczestnika (jego poprzednika prawnego) istnienia złej wiary w posiadaniu służebności w kontekście podniesionego zarzutu zasiedzenia. Uczestnikowi służy bowiem odnośnie istnienia dobrej wiary domniemanie z art. 7 Kc, którego wnioskodawcy nie obalili. Ponadto uczestnik na rozprawie w dniu 17.01.2012 r. przedłożył oryginały dokumentów, których okazania domagali się wnioskodawcy, oraz na zarzut wnioskodawców, że w tej dokumentacji nie jest wymieniona ulica wnioskodawców, wskazał, że w dokumentacji liniowej nie archiwizuje się i nie przechowuje dla poszczególnych ulic, a w okolicy jest tylko jedna linia niskiego napięcia.

Ponadto na tej rozprawie wnioskodawcy i uczestnik zgodnie stwierdzili, że przebieg linii przez nieruchomość wnioskodawców jest bezsporny.

W toku postępowania wnioskodawcy podnieśli, że z uwagi na przekształcenie w 1998 r. dotychczas przysługującego im prawa użytkowania wieczystego do ich nieruchomości w jej własność nie mogło dojść do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu, skoro ówczesny właściciel (Skarb Państwa) nie mógł nabyć przez zasiedzenie służebności gruntowej na nieruchomości stanowiącej jego własność. Uczestnik podniósł, że wykluczone jest zaliczenie przez uczestnika do okresu niezbędnego do zasiedzenia prawa odpowiadającego służebności przesyłu czasu, przez jaki z nieruchomości korzystało do 1.02.1989 r. przedsiębiorstwo państwowe będące poprzednikiem prawnym przedsiębiorstwa przesyłowego. Wnioskodawcy wskazali, że poprzednik prawny uczestnika de facto sprawował wówczas jedynie zarząd mieniem państwowym, a więc czynił to w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa i w istocie było to dzierżenie w rozumieniu art. 338 Kc. W tej sytuacji nie można uznać, aby korzystanie przez poprzednika prawnego uczestnika z urządzeń przesyłowych było posiadaniem prowadzącym do zasiedzenia, nie miało ono bowiem przymiotu posiadania samoistnego. Nie jest więc możliwe skrócenie na podstawie art. 10 ustawy z dnia 28.07.1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny terminu posiadania wymaganego do zasiedzenia służebności o okres korzystania z urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej przez przedsiębiorstwo państwowe w czasie, gdy nieruchomości, na której znajdowały się te urządzenia, była przedmiotem własności państwowej. Wnioskodawcy podtrzymali też swoje twierdzenia odnośnie istnienia złej wiary uczestnika, a związku z tym właściwym okresem dla zasiedzenia nieruchomości jest okres 30 lat, który w niniejszej sprawie nie upłynął.

W piśmie z dnia 24.04.2014 r. uczestnik oświadczył, że precyzuje zarzut zasiedzenia z mocy prawa służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu na prawie użytkowania wieczystego w odniesieniu do linii

elektroenergetycznej niskiego napięcia W. z dniem 1 sierpnia 1985 r., przebiegającej przez nieruchomości stanowiącą obecnie własność wnioskodawców. Uczestnik wskazał, że ww. linia elektroenergetyczna jest tzw. „infrastruktura poniemiecką”, a najstarszy zachowany przez uczestnika dokument eksploatacyjny dotyczący tej infrastruktury datowany jest na dzień 01 sierpnia 1975 r., toteż uczestnik oblicza bieg okresu zasiedzenia od daty tegoż dokumentu, a zatem od dnia 01 sierpnia 1975 r. na prawie użytkowania wieczystego, przeciwko każdoczesnemu użytkownikowi wieczystemu tej nieruchomości (a właściwie względem prawa użytkowania wieczystego tego gruntu) rozpoczął się okres zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, co doprowadziło do zasiedzenia tej służebności przez poprzednika prawnego uczestnika z dniem 01 sierpnia 1985 r. (z uwagi na obowiązujące wówczas krótsze terminy zasiedzenia wynoszące odpowiednio 10 i 20 lat), czemu nie stał na przeszkodzie ówczesnie obowiązujący art. 177 Kc, gdyż nie miał on zastosowania do prawa użytkowania wieczystego w sytuacji, kiedy służyło ono osobom fizycznym. Wobec tego mógł biec okres wymagany dla zasiedzenia i wystąpić mogło zasiedzenie przeciwko każdemu innemu podmiotowi, a zwłaszcza przeciwko osobom fizycznym będącymi użytkownikami wieczystymi nieruchomości, wobec ich prawa użytkowania wieczystego. Natomiast z momentem przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności służebność obciążająca uprzednio prawo użytkowania wieczystego, utrzymuje się nadal na prawie własności, co wynika wprost z przepisów regulujących przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, i to niezależnie od tego czy owo przekształcenie miało miejsce w drodze sprzedaży na rzecz użytkownika wieczystego w oparciu o art. 32 ustawy z dnia 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (co wynika z art. 32 ust. 2 u.g.n.) czy na gruncie ustaw z dnia 04.09.1997 r. oraz z 29.07.2005 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego w prawo własności (co wynika odpowiednio z art. 2 ust. 3 i art.3 ust. 3 tych ustaw). Z ostrożności procesowej uczestnik podniósł, że nawet gdyby przyjąć, że zasiedzianą służebność nabył przez 01 lutego 1989 r. Skarb Państwa, to w każdym razie uczestnik jest beneficjentem i ostatecznym sukcesorem tak nabytej przez Skarb Państwa służebności, gdyż uczestnik jest następcą prawnym pod tytułem ogólnym przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...), będącego z kolei sukcesorem Skarbu Państwa co do nabytej przez zasiedzenie służebności. Ponadto jak podniósł uczestnik posiadanie służebności w rozumieniu art. 292 Kc jest posiadaniem zależnym w rozumieniu art. 336 Kc, a nie - jak błędnie przyjmują wnioskodawcy – posiadaniem samoistnym.

Bezsporne było pomiędzy uczestnikami postępowania, że na będącej obecnie współwłasnością wnioskodawców (na zasadzie majątku wspólnego małżeńskiego) nieruchomości stanowiącej działkę nr (...), dla której tut. Sąd prowadzi ww. księgę wieczystą nr (...) położoną w W. przy ul. (...), uczestnik posiada posadowioną tam infrastrukturę elektroenergetyczną niskiego napięcia składającą się, w zakresie dotyczącym nieruchomości wnioskodawców, z napowietrznej linii elektroenergetycznej niskiego napięcia przechodzącej wzdłuż granicy ww. nieruchomości od strony ul. (...), ciągnąc się aż do posadowionego na gruncie wnioskodawców elektroenergetycznego słupa wsporczego, gdzie następnie linia ta zmienia kierunek przechodząc w poprzek ww. działki. Bezsporny był również pomiędzy uczestnikami aktualny przebieg ww. infrastruktury elektroenergetycznej na ww. nieruchomości, zobrazowany na mapach poglądowych na k. 25 i k. 49, co uzasadniało odstąpienie od oględzin ww. nieruchomości (art.626 § 2 i 3 Kpc). Ponadto na zasadzie art. 230 Kpc należało uznać za bezsporne, w okolicy jest (i była w przeszłości) tylko jedna linia niskiego napięcia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 22 stycznia 1969 r. pomiędzy Skarbem Państwa reprezentowanym przez K. M. działającego na podstawie decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w W. a małżonkami E. i U. K. została zawarta umowa wieczystego użytkowania i umowa sprzedaży budynku, na podstawie której ustanowione zostało na rzecz małżonków K. odpłatnie prawo użytkowania wieczystego nieruchomości, należącej obecnie do wnioskodawców, na okres od 23.01.2068 r. oraz sprzedany został jednorodzinny dom mieszkalny położony na tej nieruchomości, należący obecnie do wnioskodawców. Ww. nieruchomość wnioskodawców stanowiła własność Skarbu Państwa do 26 maja 1990 r. Z dniem 27 maja 1990 r. ww. nieruchomość

wnioskodawców stała się z mocy prawa własnością Gminy W. na podstawie art. 18 ust. 1 w zw. z art. 5 ustawy z dnia 10.05.1990 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym. W dniu 17.10.1997 r. U. K. działająca

również jako spadkobierczyni E. K. zawarła z wnioskodawcami umowę, mocą której sprzedała wnioskodawcom do ich majątku wspólnego prawo użytkowania wieczystego nieruchomości, należącej obecnie do wnioskodawców, oraz sprzedała im do ich majątku wspólnego jednorodzinny dom mieszkalny położony na tej nieruchomości, należący obecnie do wnioskodawców. Ww. nieruchomość stanowi obecnie własność uczestników na podstawie ostatecznej decyzji Burmistrza Miasta i Gminy W. z dnia 14.05.1998 r. o przekształceniu odpłatnie w prawo własności prawa użytkowania wieczystego dotychczas przysługującego uczestnikom do ww. nieruchomości.

Dowód: - wydruk treści księgi wieczystej nr (...) – k. 11-20

- wypis i wyrys z rejestru gruntów z 01.10.2010 r. – k.21,

- wypis z aktu notarialnego z dnia 22.01.1969 r. – k.54-55

- wypis z aktu notarialnego z dnia 17.10.1997 r. – k.53,

- decyzja nr (...) Burmistrza MiG W. z dnia 14.05.1998 r. – k. 105-107, dok. 9, k.48 akt księgi wieczystej nr (...) – w załączeniu akt,

- przesłuchanie wnioskodawcy – k.79-80

Infrastruktura elektroenergetyczna w postaci linii niskiego napięcia ze słupem wsporczym położonym na nieruchomości stanowiącej obecnie własność wnioskodawców została wybudowana co najmniej przed rokiem 1974 r., będąc najprawdopodobniej tzw. mieniem poniemieckim. Decyzją (...) Powiatowego w W. z dnia 12.06.1974 r. został zatwierdzony plan realizacyjny remontu kapitalnego tej linii w mieście W., który to remont podzielony był na kilka rejonów. Remont kapitalny tej linii został zakończony w sierpniu 1975 r. Linia ta zasila, oprócz budynku mieszkalnego na nieruchomości wnioskodawców, również inne obiekty znajdujące się w tym rejonie.

Dowód: - decyzja (...) Powiatowego w W. z dnia 12.06.1974 r. – k.50,

- protokół odbioru po remoncie 68/TE z 01.08.1975 r. – k.51,

- protokół odbioru po remoncie 78/TE z 14.08.1975 r. – k.52,

- zeznania świadka D. W.- k.123-124

Przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) powstał na mocy zarządzenia Ministra Przemysłu z 01 czerwca 1945 r., i wchodził w skład wielozakładowego przedsiębiorstwa państwowego Zjednoczenia (...), następnie z chwilą likwidacji tego Zjednoczenia, Zakład (...) został wszedł od 01 lipca 1976 r. w skład Zakładów (...), z którego został wyodrębniony zarządzeniem Ministra Przemysłu z 16.01.1989 r. Zakład (...) istniał do momentu przekształcenia w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa na podstawie zarządzenia nr 192/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z 09.07.1993 r. w oparciu o ustawę z dnia 05.02.1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa.

Dowód: - kopia zarządzenia Ministra Przemysłu z 01.06.1945 r. – k.261

- kopia odpisu rejestru przedsiębiorstw państwowych – k. 262

- kopia wyciągu z rejestru przedsiębiorstw z 26.10.1976 r. – k. 263

- kopia zarządzenia Ministra Przemysłu z 16.01.1989 r. – k.264-265

- odpis postanowienia SR dla Wrocławia-Fabrycznej z 19.05.1989 r. – k.266

- kopia wypisu z aktu notarialnego z dnia 12.07.1993 r. – k. 267-269

Na podstawie decyzji Wojewody (...) z 22.02.1994 r. stwierdzono nabycie z mocy prawa z dniem 5 grudnia 1990 r. przez Zakład (...) prawa użytkowania wieczystego gruntów i prawa własności posadowionych na nich budynków m.in. przy pl. (...) we W. (KW (...) SR dla Wrocławia-Krzyków) oraz działki nr (...) we W. przy ul. (...).

Dowód: - odpisy decyzji Wojewody (...) z 22.02.1994 r. – k. 257-260

Z dniem 29 lipca 1993 r. Zakład (...) SA został wpisany do rejestru handlowego wskutek przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Zakładu (...) z dniem 12 lipca 1993 r. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa. Jednocześnie z rejestru handlowego wykreślone zostało przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...). Następnie wskutek połączenia w trybie art. 492 par. 1 pkt 1 Ksh Zakład (...) SA został przejęty z dniem 30.04.2004 r. przez Zakład (...) SA, który zmienił nazwę na (...) SA, następnie nazwa podmiotu została zmieniona na (...) SA, a następnie na (...) SA. Obecnie z dniem 1 września 2011 r. nazwa wnioskodawcy brzmi (...) SA w K..

Dowód: - odpis postanowienia SR dla Wrocławia-Fabrycznej z dnia 29.07.1993 r. sygn.. akt Ns rej (...) – k.56

- odpis postanowienia SR dla Wrocławia-Fabrycznej z 17.06.2004r . – k.57-58,

- odpis postanowienia SR dla Wrocławia-Fabrycznej z 20.03.2008 r. – k. 59,

- odpis postanowienia SR dla Wrocławia-Fabrycznej z 31.12.2008r . – k.60-61,

- odpis postanowienia SR dla Wrocławia-Fabrycznej z 16.01.2009r . – k.62,

- odpis postanowienia SR dla Wrocławia-Fabrycznej z 01.09.2011r . – k. 64-66,

- odpisy zaświadczeń o dokonaniu wpisu – k.61odw., 62, 63, 67

Pismem z dnia 16.08.2010 r. wnioskodawcy wezwali uczestnika do usunięcia ww. linii energetycznej z ich nieruchomości, co pismem z dnia 30.08.2010 r. spotkało się z odpowiedzią odmowną uczestnika. Następnie wnioskodawca pismem z dnia 13.10.2010 r. ponowił swoje żądania dotyczące rekompensaty za spadek wartości nieruchomości i ograniczenia swobodnego jej użytkowania, domagając się wypłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu oraz ustanowienia za rocznym wynagrodzeniem służebności przesyłu na nieruchomości zajmowanej przez uczestnika. Pismem z dnia 25.10.2010 r. uczestnik odmówił dobrowolnego spełnienia roszczeń wnioskodawców, proponując jedynie nieodpłatne ustanowienie służebności przesyłu na ich rzecz.

Dowód: - pismo wnioskodawców do uczestnika z 16.08.2010 r. – k.26;

- pismo uczestnika do wnioskodawców z 30.08.2010 r. – k.27

- pismo wnioskodawcy z 13.10.2010 r. – k.28,

- odpowiedź uczestnika z dnia 25.10.2010 r. – k.29

Wysokość ewentualnego wynagrodzenia za ustanowienie na rzecz uczestnika służebności przesyłu, uwidocznionej na projekcie tej służebności, stanowiącym załącznik opinii biegłego z zakresu geodezji J. B. (1) z czerwca 2013, a polegającej na prawie do korzystania przez uczestnika z nieruchomości wnioskodawców poprzez posadowienie na niej linii niskiego napięcia wraz ze słupem energetycznym i korzystanie z tych urządzeń przez uczestnika w sposób zgodny z przeznaczeniem tych urządzeń, w szczególności poprzez możliwość ich eksploatacji, dokonywania konserwacji i napraw oraz swobodnego do nich dostępu wynosi 3.916 zł, w tym z tytułu obniżenia wartości nieruchomości: 2.355 zł, z tytułu współkorzystania przez przedsiębiorstwo z nieruchomości w pasie służebności przesyłu: 662 zł oraz z tytułu lokalizacji na nieruchomości wnioskodawców słupa energetycznego: 486 zł.

Dowód: - opinia biegłego sądowego z zakresu geodezji J. B. z czerwca 2013 r. – k.165-176

- opinia biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości J. O. (2) z 10.09.2014 r. – k.282-346,376

- wyjaśnienia biegłego J. O. do opinii – k.372-375

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek okazał się bezzasadny, aczkolwiek z innych przyczyn niż wynika to ze sprecyzowanego stanowiska uczestnika.

Zgodnie z art. 305¹ Kc nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 (tj. urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania m.in. energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne) prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Zgodnie z art. 305² § 2 Kc jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1, właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu.

Wniosek w istocie należało potraktować jako wniosek o przyznanie odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu na rzecz uczestnika. Roszczenie o wynagrodzenie w zamian za ustanowienie służebności przesyłu nie zaistnieje, jeśli przedsiębiorca – właściciel urządzeń przesyłowych – dysponuje odpowiednim uprawnieniem do utrzymania i korzystania z tych urządzeń, skutecznym wobec właściciela tej nieruchomości. Podstawową przesłanką przysługiwania właścicielowi (oraz przedsiębiorcy) roszczeń, o których stanowią art. 305² § 1 i § 2 k.c., jest bowiem brak tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości przez przedsiębiorcę przesyłowego. Z ustalonego stanu faktycznego wynika zaś, że uczestnik i jego poprzednicy prawni korzystali ze wskazanej we wniosku nieruchomości wnioskodawców w zakresie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu i nabyli samą służebność przesyłu przez zasiedzenie na podstawie art. 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c. co czyni wniosek wnioskodawców bezzasadnym co do samej jego istoty.

Zgodnie z art. 292 zd. 1 Kc służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Rozstrzygnięcia w pierwszej kolejności wymagało zatem czy uczestnik i jego poprzednicy prawni korzystali z trwałego i widocznego urządzenia na nieruchomości należącej obecnie do wnioskodawców. W ocenie Sądu bezsporny w niniejszej sprawie jest fakt, iż na nieruchomości (w tym również w przestrzeni powietrznej nad tą nieruchomością w takim zakresie, że należy ją zaliczyć do sfery objętej prawem własności tej nieruchomości) należącej obecnie do wnioskodawców znajduje się czynny fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej podparty konstrukcją wsporczą – słupem energetycznym, co przemawia za ustaleniem, że urządzenie to mają charakter trwałego i widocznego urządzenia w rozumieniu art. 292 Kc (czego nie kwestionowali zresztą wnioskodawcy), albowiem z doświadczenia życiowego wiadomo, że urządzenia tego typu mają taki charakter i są takich rozmiarów, że są widoczne na nieruchomości niemal od pierwszego na nie spojrzenia i są posadowione na trwałych podstawach takich jak słupy właśnie (drewniane, betonowe, metalowe) lub innych podobnych konstrukcjach. Ponadto z ustalonego stanu faktycznego wynika, że korzystanie z tego urządzenia przez uczestnika i jego poprzedników odpowiadało obecnie funkcjonującej w obrocie prawnym służebności przesyłu, albowiem polegało na korzystaniu z tej linii w sposób zgodny z jej przeznaczeniem, w szczególności na utrzymywaniu ww. instalacji na nieruchomości należącej obecnie do wnioskodawców oraz jej eksploatacji do przesyłania energii elektrycznej zasilającej zresztą nie tylko budynek mieszkalny na nieruchomości wnioskodawców ale i okoliczne nieruchomości. W ocenie Sądu można też zasadnie domniemywać, że uczestnik i jego poprzednicy prawni wykonywali - przez lata korzystania z nieruchomości wnioskodawców - szereg czynności polegających na bieżących czy okresowych przeglądach, konserwacji i napraw infrastruktury posadowionej na tej nieruchomości, a więc czynności mających na celu stałe utrzymanie linii w stanie umożliwiającym niezakłócone dostarczanie energii elektrycznej. Trudno bowiem przypuszczać, że uczestnik i jego poprzednicy prawni takich czynności nie wykonywali mając na uwadze charakter tych urządzeń, wymagających z samej natury rzeczy co pewien czas takich czynności. W sprawie nie ujawniły się bowiem żadne okoliczności (w szczególności sami wnioskodawcy ich nie podnosili) wskazujące na istnienie znaczących czasowo przerw w

dostarczaniu tej energii do nieruchomości wnioskodawców lub do innych okolicznych nieruchomości, świadczących o braku korzystania przez lata z linii przez uczestnika lub jego poprzedników prawnych w sposób zgodny z jej przeznaczeniem.

Sąd nie podzielił przy tym zastrzeżeń dowodowych wnioskodawców do wartości dowodowej dokumentacji eksploatacyjnej przedstawionej przez uczestnika, gdyż o ile zgodzić się można z tym, iż przedłożona przez niego dokumentacja może nie być w pełni zrozumiała dla osób postronnych, jednakże wynika to z faktu, że nie była ona prowadzona dla jakichkolwiek innych celów niż prowadzenia eksploatacji technicznej infrastruktury elektroenergetycznej, której ona dotyczy, a zatem może nie spełniać walorów estetycznych i treściowych, jakie oczekiwalyby od niej strony przeciwne uczestnikowi, lecz – paradoksalnie - jest przez to autentyczna i dotyczy bez wątplenia infrastruktury, której dotyczy wnioski. Wnioskodawcy sami twierdzili we wniosku, że przez ich nieruchomość w W. przebiega linia niskiego napięcia, oraz nie kwestionowali, że w tej miejscowości jest i była w przeszłości jedynie jedna taka sieć, a zatem dotyczy ona również infrastruktury posadowionej na nieruchomości wnioskodawców. Skoro urzędnicy, których dotyczył wniosek tworzą sieć, to trudno jest uwierzyć, że te wszystkie zabiegi eksploatacyjne, wykonywane przez wiele dziesięcioleci przez uczestnika i jego poprzedników prawnych „omijały” akurat urzędnicy znajdujące się na nieruchomości wnioskodawców. Trudno jest też uwierzyć, że uczestnik przesyłając przez tyle lat energię tą siecią nie korzystał akurat z tego fragmentu sieci. Nadto dokumentacja przedłożona przez uczestnika stanowi dokumenty wynikające z ówczesnie obowiązującego prawa budowlanego, a zapisy w tych dokumentach poczyniono na wiele lat przed pojawieniem się w praktyce rozszczeń związanych z posadowieniem urządzeń przesyłowych na nieruchomościach nienależących do przedsiębiorstw przesyłowych. Ponadto fakt istnienia i nieprzerwanego eksploataowania na nieruchomości wnioskodawców infrastruktury elektroenergetycznej obecnie znajdującej się na nieruchomości wnioskodawców wynika również z wiarygodnych zdaniami Sądu zeznań świadka D. W., kilkudziesięcioletniego pracownika uczestnika i jego poprzedników prawnych, wobec którego nie ujawniły się jednak żadne okoliczności wskazujące na osobiste zaangażowanie świadka po którejś ze stron postępowania. Z kolei na tzw. ponemiecki charakter tej infrastruktury wskazuje fakt, iż w 1974 r. (a więc niespełna 30 lat po II wojnie światowej) podjęto decyzję o poddaniu całej linii jako takiej (a więc i fragmentu posadowionego na nieruchomości wnioskodawców) remontowi kapitalnemu, a więc trudno przypuszczać, by linia ta została wybudowana już po zakończeniu II wojny światowej.

Sąd w niniejszej sprawie podziela ugruntowany już pogląd Sądu Najwyższego, który kilkakrotnie wypowiedział się za możliwością ustalenia nabycia prawa przez zasiedzenie w innym postępowaniu aniżeli w postępowaniu o stwierdzenie zasiedzenia jak i o możliwości nabycia w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa, w szczególności również przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu, co nastąpiło na podstawie ustawy z dnia 30.05.2008 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie 3 sierpnia 2008 r. (m.in. wyrok SN z 03.02.2010 r., II CSK 444/09, wyrok SN z 12.12.2008 r., sygn. akt II CSK 389/08 Lex nr 484715, uchwała SN z 07.10.2008 r., III CZP 89/08, LEX nr 458125, postanowienie SN z 04.10.2006 r., II CSK 119/06 M. Prawniczy 2006 r., nr 21 poz.1128, wyrok SN z 11.03.2005 r., II CK 489/04, LEX nr 301735, postanowienie SN z 10.07.2008 r. III CSK 73/08, uchwała z 17.01.2003 r. III CZP 79/02) jak również możliwość doliczenia do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia samej służebności przesyłu okresu występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹- 305⁴ Kc (uchwała SN z 22.05.2013 r., III CZP 18/13, postanowienie SN z 26.06.2013 r., II CSK 626/12, uchwała SN z 24.07.2013 r., III CZP 36/13, gdzie ponadto wskazano na bezzasadność zarzutów, jakoby instytucja zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu miała być niezgodna z Konstytucją bądź Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności). W szczególności należy zauważyć, że zarzut zasiedzenia zgłoszony przez uczestnika mógł być uwzględniony przez Sąd rozpoznający niniejszą sprawę bez konieczności dysponowania uprzednim postanowieniem sądu stwierdzającym takie zasiedzenie. Zasiedzenie służebności następuje bowiem z mocy samego prawa (analogicznie do uregulowania z art.172 k.c.) i do jego stwierdzenia nie jest potrzebne orzeczenie sądu o charakterze konstytutywnym czy prejudycjalnym. Zarzut zasiedzenia może być skutecznie podniesiony w innym postępowaniu, w którym kwestia zasiedzenia ma decydujące znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (por. też wyrok Sądu Najwyższego z 11 marca 2005 r., II CK 489/04). Sąd nie

podziela w związku z tym poglądu o niedopuszczalności rozpatrywania zarzutu zasiedzenia w sprawie o wynagrodzenie w zamian za ustanowienie służebności przesyłu. Uczestnik nie zgłosił zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej na rzecz osoby trzeciej, lecz na rzecz swoją (lub swoich poprzedników prawnych), przy czym działał w poszczególnych okresach czasu pod innymi niż obecnie firmami.

Sąd na gruncie niniejszej sprawy podziela też pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z 05.06.2009 r. I CSK 392/08, Lex nr 578032), iż w odniesieniu do służebności gruntowej przesyłu, wykładnia art. 285 § 2 k.c. musi uwzględniać charakter tej służebności i jej przeznaczenie społeczno - gospodarcze oraz społeczno-gospodarcze przeznaczenie nieruchomości wchodzącej w skład przedsiębiorstwa energetycznego, któremu służebność ta ma służyć. W innym orzeczeniu Sąd Najwyższy stwierdził, że właściciele gruntów, na których znajdują się urządzenia takie jak słupy i linie energetyczne wykorzystywane przez firmy przesyłowe, muszą się liczyć z możliwością ustanowienia służebności gruntowej na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego (wyrok SN z 08.09.2006, II CSK 112/06). W wyroku z 31 maja 2006 r. Sąd Najwyższym wskazał, że nabycie służebności gruntowej przez zasiedzenie jest dopuszczalne nawet wówczas, gdy nie jest ona konieczna, a jedynie usprawnia prowadzenie przedsiębiorstwa (wyrok SN z 31.05.2006 r., IV CSK 149/05). Kwestię zaś użyteczności nieruchomości władnącej, o której stanowi art. 285 § 2 k.c., należy rozpatrywać w odniesieniu do każdej nieruchomości indywidualnie. Sąd Najwyższy wyjaśnił w uchwale z 17.01.2003 r., III CZP 79/02, że przesyłanie i dystrybucja energii elektrycznej napowietrznymi liniami energetycznymi, stanowiącymi własność przedsiębiorstwa przesyłowego, następuje przy wykorzystaniu określonego zespołu składników, obejmującego zarówno nieruchomości, jak i ruchomości. Napowietrzna linia elektryczna (łącznie z przewodami i wspornikami - słupami) stanowi - pod względem funkcjonalnym - jedną całość, można zatem przyjąć, że jest to złożona rzecz, której zasięg i granice wyznacza infrastruktura w postaci stacji energetycznych (rozdzielczych lub transformatorowo-rozdzielczych). Linia kwalifikowana - zgodnie z art. 49 k.c. - do ruchomości stanowi istotny element sieci umożliwiających przesyłanie energii. (...) Nie można nie dostrzec istniejącego związku technicznego i gospodarczego między liniami przesyłowymi a stacjami energetycznymi. Linie te mogą pozostawać w związku z różnymi nieruchomościami należącymi do tego samego przedsiębiorstwa; mogą być zakwalifikowane jako przynależności nieruchomości zabudowanej stacją energetyczną w wypadku połączenia ich z jedną nieruchomością. W takim wypadku są niezbędne do korzystania z nieruchomości zgodnie ze społeczno-gospodarczym jej przeznaczeniem, ustanowienie zatem służebności zwiększa użyteczność nieruchomości zabudowanej stacją energetyczną, z którą połączona jest linia energetyczna obejmująca przedmiotowe słupy. Nie można zatem zasadnie zaprzeczyć istnieniu związku fizycznego lub funkcjonalnego pomiędzy nieruchomością a słupami; ma on z natury charakter trwały. Różnorodność możliwych rozwiązań i sytuacji, co do fizycznego lub funkcjonalnego o charakterze trwałym powiązania poszczególnych składników przedsiębiorstwa energetycznego, nie pozwala ograniczyć funkcjonowania tego przedsiębiorstwa do jednej nieruchomości czy ześrodkowania jego działalności do zabudowanej nieruchomości. Przesłanka art. 285 § 2 k.c. może być zatem spełniona także wówczas, gdy służebność przesyłu ułatwia funkcjonowanie przedsiębiorstwa przesyłowego, zwiększając jednocześnie użyteczność należącej do niego nieruchomości. Powszechnie wiadomo, że w skład przedsiębiorstwa mogą wchodzić także nieruchomości (ten fakt został zresztą przez uczestnika w niniejszej sprawie wykazany), a funkcjonowanie przedsiębiorstwa energetycznego bez takich nieruchomości jest trudne do wyobrażenia. Ułatwienie funkcjonowania przedsiębiorstwa może stanowić jednocześnie zwiększenie użyteczności nieruchomości należącej do tego przedsiębiorstwa, co ma niewątpliwie miejsce w okolicznościach niniejszej sprawy. Należy przy tym wskazać, że zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu nie wiąże się wprost z nieruchomością władnącą, lecz z samym przedsiębiorstwem w rozumieniu podmiotowo-funkcjonalnym (tak m.in.: uchwała SN z 17.01.2003 r., III CZP 79/2003, postanowienie SN z 08.09.2006 r., II CSK 112/06, postanowienie SN z 17.12.2008 I CSK 171/08, uchwała SN z 07.10.2008 r. III CZP 89/08, wyrok SN z 12.12.2008 r. I CSK 389/08, postanowienie SN z 11.02.2010 r. I CSK 181/09). W szczególności w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego (post. SN z 06.02.2013 r., V CSK 129/12 LEX nr 1294483) wyrażono pogląd, iż wykonywanie służebności odpowiadającej służebności przesyłu, służy zaspokajaniu zmiennych potrzeb gospodarczych, nieprzewidzianych w takiej skali w chwili uchwalania kodeksu cywilnego. Z powyższych względów, przy odwołaniu do wykładni celowościowej art. 285 k.c. i art. 292 k.c. uznać należy, że wystarczające jest ogólne odwołanie do statusu przedsiębiorstwa przesyłowego (co w niniejszej sprawie nie było kwestionowane), jako podmiotu praw rzeczowych, oraz zbędne jest ewentualne identyfikowanie

oraz wprowadzanie do treści postanowienia zapisu dotyczącego nieruchomości władnącej, której przedsiębiorca jest właścicielem. Nie można zatem zasadnie twierdzić w niniejszej sprawie, że nie została w sprawie spełniona przesłanka z art. 285 § 2 Kc.

Również pozostałe przesłanki do nabycia zasiedzenia służebności gruntowych o treści odpowiadającej służebności przesyłu w ocenie Sądu zostały spełnione. Zgodnie bowiem z art. 292 zd. 2 Kc przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio [do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej]. (...) stosowanie tych przepisów oznacza, że nie ma zastosowania do zasiedzenia służebności gruntowej wymóg samoistnego posiadania nieruchomości obciążanej (tak m.in. wyżej cytowane postanowienie Sądu Najwyższego z 05.06.2009 r. oraz postanowienie SN z 11.02.2010 r., I CSK 181/09, LEX nr 564748). Posiadania prowadzącego do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie nie należy bowiem utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości (tak wyrok SA w Łodzi z 24.06.2014 r. I ACa 1527/13). Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, zaś władanie w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 k.c., jako posiadanie zależne.

Natomiast do nabycia przez zasiedzenie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu znajdują odpowiednie zastosowanie m.in. przepisy o nabyciu nieruchomości przez zasiedzenie dotyczące terminów posiadania w zależności od dobrej lub złej wiary posiadacza (art. 172 Kc, tak również postanowienie SN z 11.02.2010 r., sygn. akt I CSK 181/09), terminu zasiedzenia, odpowiedniego stosowania przepisów o biegu przedawnienia roszczeń (art. 175 Kc), nadto domniemania dotyczące ciągłości posiadania (wskazane w art. 340 i art. 345 Kc) oraz, generalnie, możliwości doliczenia posiadania poprzednika (art. 176 Kc) (tak m.in. postanowienie SN z 20.09.2013 r. II CSK 10/13). Oznacza to, że przesłanką do zasiedzenia służebności gruntowej oprócz posiadania służebności będzie upływ oznaczonego w ustawie czasu, w zależności od tego czy posiadacz służebności był w dobrej (obecnie 20 lat) czy w złej (obecnie 30 lat) wierze (tak m.in. wyrok SN z 31.01.1967 r., III CR 270/66, OSNCP 1967, nr 9 poz. 160) oraz w zależności pod rządami jakich przepisów prawa cywilnego zasiedzenie nastąpiło. Należy bowiem pamiętać, że do dnia 01 października 1990 r. Kodeks cywilny w art. 172 przewidywał krótsze niż obecnie terminy zasiedzenia wynoszące odpowiednio 10 lat – w przypadku uzyskania posiadania w dobrej wierze i 20 lat – w przypadku uzyskania posiadania w złej wierze. Przepis art. 172 Kc w poprzednim brzmieniu ma niewątpliwie zastosowanie do zasiedzenia, które nastąpiło jeszcze pod rządami tego przepisu. Zgodnie bowiem zaś z art. 9 ustawy z dnia 28.07.1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (tzw. noweli lipcowej) do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie tejże ustawy, stosuje się od tej chwili przepisy niniejszej ustawy; dotyczy to w szczególności możliwości nabycia prawa przez zasiedzenie. Przepis art. 172 Kc w nowym brzmieniu ma zatem zastosowanie do zasiedzenia, które jeszcze nie nastąpiło do czasu wejścia w życie znowelizowanego przepisu.

W niniejszej sprawie należy przyjąć, że poprzednik prawny uczestnika – przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) - w przypadku infrastruktury związanej z ww. liniami elektroenergetycznymi wszedł w posiadanie służebności na nieruchomościach obecnych wnioskodawcy w dobrej wierze. Przyjmuje się, że dobra wiara polega na błędnym, ale w danych okolicznościach usprawiedliwionym przekonaniu posiadacza rzeczy, że przysługuje mu wykonywane przez niego prawo, a w złej wierze jest ten, który wie albo powinien wiedzieć, że prawo nie przysługuje jemu, lecz innej osobie (tak postanowienie SN z 19.07.2000 r. sygn. akt II CKN 282/00, LEX nr 52565). W ostatnim orzecznictwie sądowym (tak m.in. postanowienie SN z 05.12.2007 r., sygn. akt I CSK 300/07, LEX 339709, z 17.12.2010 r. III CSK 57/10, Lex nr 852661) dominuje też pogląd, że o przypisaniu posiadaczowi dobrej lub złej wiary przy wykonywaniu posiadania decydują okoliczności opisujące jego stan świadomości w chwili objęcia władztwa nad rzeczą (tak m.in. postanowienie SN z 17.12.2010 r., III CSK 57/10). Późniejsza zmiana posiadania w złej wierze na posiadanie w dobrej wierze (i odwrotnie) nie ma wpływu na długość okresu potrzebnego do nabycia danego prawa przez zasiedzenie (tak postanowienie SN z 05.12.2007 r., I CSK 300/07, oraz postanowienie SN z 04.06.2014 r., II CSK 520/13). Nie można zatem podzielić poglądu, że przymiot dobrej wiary musi obejmować cały okres eksploatacji urządzeń przesyłowych, także wtedy gdy zmienił się właściciel nieruchomości, na których zostały założone urządzenia przesyłowe. Należy też zauważyć, że zgodnie z art. 7 Kc jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, domniemywa

się istnienie dobrej wiary. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z 25.02.2009 r. (II CSK 501/08, Lex 528129) domniemanie dobrej wiary, przewidziane art. 7 k.c., nakazuje organowi stosującemu prawo uznanie tego faktu za udowodniony, do czasu wykazania przez podmiot, który z przypisania innemu złej wiary wywodzi skutki prawne, że posiadanie nie miało cech zezwalających na przyjęcie, że działał w dobrej wierze. Zgodnie z poglądem wyrażonym w najnowszym orzecznictwie sądowym dobra wiara zasiadającego posiadacza występuje wówczas, gdy ingerowanie w cudzą własność w zakresie odpowiadającym służebności rozpoczęło się w takich okolicznościach, które usprawiedliwiały przekonanie posiadacza, że nie narusza cudzego prawa (tak m.in. postanowienie SN z 07.05.2014r. II CSK 472/13). Ponadto w najnowszym orzecznictwie sądowym (tak post. SN z 23.09.2010 r. III CZP 319/09) również wyrażony został zasługujący na aprobatę pogląd, że posiadanie służebności gruntowej polegającej na korzystaniu z trwałych i widocznych urządzeń posadowionych na nieruchomości przez przedsiębiorstwo energetyczne, może być uznane za posiadanie w dobrej wierze z chwilą jego objęcia, na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli. Tymczasem z ustaleń w niniejszej sprawie wynika, że poprzednik prawny uczestnika – przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) uzyskując posiadanie służebności gruntowej na nieruchomościach obecnie należących do wnioskodawców i utrzymując je w czasie gdy nieruchomość ta stawała się własnością wnioskodawców, działał w dobrej wierze kierując się obowiązującą wówczas (aż do 05.12.1997 r.) ustawą z dnia 28.06.1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli, która w art. 4 ust. 1 przewidywała, że we wsiach i osiedlach objętych elektryfikacją osobom upoważnionym przez właściwe przedsiębiorstwa elektryfikacji służy prawo wstępu na posesje i do budynków, dokonywania tam oględzin i pomiarów oraz wykonywania robót i zakładania urządzeń jakich wymagać będzie powszechna elektryfikacja, a m.in. właściciel posesji jest zobowiązany umożliwić wstęp i wykonanie tych czynności. Nawet czasowy charakter tego ograniczenia nie zmienia faktu, że te uregulowania ustawowe mogły zasadnie powodować u poprzednika prawnego uczestnika przekonanie, że przysługuje mu uprawnienie do korzystania z nieruchomości obecnie wnioskodawców w zakresie odpowiadającym obecnie służebności przesyłu. Uregulowania tej ustawy znajdowały też w ocenie Sądu odpowiednie zastosowanie do utrzymywania i modernizacji istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej stanowiącej tzw. minie poniemieckie. Ponadto wnioskodawcy nie obalili w żaden sposób ustawowego domniemania dobrej wiary uczestnika w momencie wejścia w posiadanie tej nieruchomości oraz utrzymywania tego posiadania w czasie, gdy nieruchomość ta stawała się własnością wnioskodawców.

W ocenie Sądu okres posiadania służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, a następnie samej służebności przesyłu, przez uczestnika i jego poprzedników w zakresie niezbędnym do jej nabycia przez zasiedzenie już upłynął odnośnie ww. linii elektroenergetycznej ze skutkiem w postaci zasiedzenia tej służebności, gdyż w ocenie Sądu nabycie ww. służebności przez zasiedzenie nastąpiło z dniem 1 lutego 2009 r.

Skoro bowiem, jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, linia elektroenergetyczna stanowi tzw. mienie poniemieckie, a uczestnik wykazał korzystanie z tej linii - również w odniesieniu do nieruchomości wnioskodawców - co najmniej od 1974 r., należy przyjąć, że zasiedzenie nastąpiło – przy przyjęciu dobrej wiary uczestnika z upływem 20 lat od daty, kiedy nieruchomość ta przestała być własnością Skarbu Państwa, co nastąpiło w dniu 27 maja 1990 r., wtedy to bowiem, z mocy prawa (art. 5 ustawy z dnia 10.05.1990 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym) utraciła taki status. Zatem od tego dnia biegł termin zasiedzenia tej służebności na rzecz początkowo poprzedników prawnych uczestnika Zakładu (...), a później na rzecz kolejnych następców i wreszcie samego uczestnika przez wymagany ustawowo okres. Należy przy tym zauważyć, że zgodnie z art. 10 ustawy - tzw. noweli lipcowej do Kodeksu cywilnego z 28.07.1990 r., jeżeli przed dniem wejścia w życie tej ustawy (1.10.1990 r.), istniał stan, który według przepisów dotychczasowych wyłączał zasiedzenie nieruchomości (a zgodnie z uchylonym z dniem 1 października 1990 r. przepisem art. 177 Kc przepisów o nabyciu własności przez zasiedzenie nie stosowało się, jeżeli nieruchomość jest przedmiotem własności państwowej), a według przepisów obowiązujących po wejściu w życie tej ustawy prowadzi do zasiedzenia, zasiedzenie biegnie od dnia wejścia jej w życie; jednakże termin ten ulega skróceniu o czas, w którym powyższy stan istniał przed wejściem w życie ustawy, lecz nie więcej niż o połowę. Przepis ten ma odpowiednie zastosowanie w niniejszej sprawie, mimo że nieruchomość wnioskodawców przestała być własnością państwową przed 1 października 1990 r. tj. z dniem 27 maja 1990 r., gdyż zgodnie z zasługującymi na aprobatę poglądami wyrażonymi w orzecznictwie sądowym (tak postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29.06.2012 r. w sprawie o sygn. akt I CSK 614/11, LEX 1232457 i cytowane tam inne orzeczenia SN), bieg zasiedzenia nieruchomości

państwowych, które z dniem 27 maja 1990 r. stały się z mocy prawa mieniem komunalnym, rozpoczyna się od tego dnia, przy czym - zgodnie z art. 10 ustawy z 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny - ulega on skróceniu o czas, w którym nieruchomości była własnością państwową. Zatem 20-letni termin biegu zasiedzenia służebności ulegał skróceniu o okres pomiędzy 1 lutego 1989 r. (dzień uchylecia art. 128 Kc wyrażającego zasadę tzw. jednolitego funduszu własności państwowej i rozpoczęcie okresu, kiedy to Zakład (...) rozpoczął wykonywanie służebności we własnym imieniu i na swój rachunek, a przeciwko Skarbowi Państwa), a 27 maja 1990 r., a zatem zasiedzenie służebności nastąpiło faktycznie z dniem 1 lutego 2009 r., kiedy to uczestnik funkcjonował pod firmą (...) SA z/s we W.. W sytuacji bowiem jaka miała miejsce w niniejszej sprawie, tj. eksploatacja urządzeń przesyłowych na gruntach państwowych przed 1 lutego 1989 r., zasada tzw. jednolitego funduszu własności państwowej stała na przeszkodzie rozpoczęciu biegu zasiedzenia, co wynika z faktu, że Skarb Państwa nie mógł nabyć ograniczonego prawa rzeczowego na własnej nieruchomości (tak m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2009 r., IV CSK 291/09, w którym Sąd Najwyższy odwołał się w tym zakresie do postanowień Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2008 r., III CSK 73/08 (niepubl.) i z dnia 16 września 2009 r., II CSK 103/09 (niepubl.), które zapadły w stanach faktycznych przed zniesieniem zasady jednolitej własności państwowej, kiedy Skarb Państwa był właścicielem zarówno nieruchomości władnawczej, jak i nieruchomości obciążonej). Nie był zatem zasadny zarzut wnioskodawców, że skoro właścicielem ich nieruchomości był do 1998 r. Skarb Państwa, a wnioskodawcom przysługiwało jedynie do tego czasu prawo użytkowania wieczystego, to nie mogło dojść do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu, skoro właściciel nie może nabyć przez zasiedzenie służebności gruntowej stanowiącej jego własność. Jak wynika bowiem z ustalonego stanu faktycznego właścicielem Skarbu Państwa był właścicielem nieruchomości wnioskodawców jedynie do 26 maja 1990 r., gdyż z dniem 27 maja 1990 r. nieruchomość ta stała się z mocy prawa własnością Gminy W., a więc już wtedy ustał stan, którego dotyczył art. 177 Kc, a który uniemożliwiał bieg okresu zasiedzenia służebności i od tego czasu biegł termin zasiedzenia służebności wobec każdorazowego właściciela nieruchomości, stanowiącej obecnie własność wnioskodawców, ze skróceniem jego terminu o wyżej wskazany okres.

Z ustalonego stanu faktycznego nie wynika też, by posiadanie służebności ww. linii było kiedykolwiek przerwane (przemawia za tym również domniemanie ciągłości posiadania - art. 340 Kc, którego wnioskodawcy nie obalili). Nie ujawniły się żadne okoliczności wskazujące na to, by na przestrzeni poszczególnych lat dochodziło do zmiany istoty tej linii lub sposobu korzystania z niej na nieruchomości wnioskodawców. Nie sposób też przyjąć, że uczestnik, poprzez prowadzenie korespondencji z wnioskodawcami uznał roszczenie wnioskodawców w taki sposób, który by prowadził do przerwania biegu zasiedzenia w rozumieniu art. 123 k.c. Należy zauważyć, że korespondencja ta nie zawiera żadnych konkretnych kwot wynagrodzenia za ewentualne ustanowienie służebności przesyłu ustalonych przez strony ani żadnych innych konkretnych danych co do treści służebności przesyłu jaka miałaby być między uczestnikami ustanowiona. Należy zatem przyjąć, że korespondencja ta zawierała jedynie ogólnie wyrażone dążenie (rokowania) do uregulowania sytuacji prawnej infrastruktury gazowej uczestnika na nieruchomościach wnioskodawców, ostatecznie nie sfinalizowane poprzez jakiegokolwiek wiążące prawnie oświadczenie woli uczestnika, tym bardziej że do ustanowienia umownego służebności przesyłu mają zastosowanie przepisy dotyczące służebności gruntowych a więc m.in. wymogi dotyczące formy aktu notarialnego, w jakiej oświadczenia woli stron takiej umowy muszą być złożone pod rygorem nieważności. Ponadto wnioskodawcy wnieśli wniosek w niniejszej sprawie już po upływie ww. terminu zasiedzenia, co nie mogło zniweczyć skutków prawnych uprzedniego upływu biegu terminu zasiedzenia.

Uczestnik wykazał też w ocenie Sądu za pomocą przedłożonych przez siebie dokumentów swoje następstwo prawne po przedsiębiorstwie państwowym Zakład (...) a następnie po następcy tego przedsiębiorstwa - Zakładzie (...) SA i kolejnych następcach. W przypadku tego pierwszego następcy następstwo prawne wynika z art. 5 ustawy z dnia 05.02.1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa, a w przypadku kolejnych następców następstwo prawne wynika z art. 492 § 1 pkt 1 Ksh i z art. 494 § 1 Ksh lub miało charakter jedynie zmiany firmy, pod którą działał uczestnik. Następstwo to za każdym razem miało charakter sukcesji uniwersalnej, a więc wiązało się z przeniesieniem ogółu praw (art. 55² Kc, do których należy zaliczyć również posiadanie służebności, art. 55¹ Kc) i obowiązków z poprzednika prawnego na następcę lub było tylko zmianą firmy. Dlatego niezasadne byłoby też wymaganie, by dla wykazania przeniesienia

posiadania tej służebności na uczestnika z jego poprzedników prawnych konieczne byłoby wskazanie tej służebności np. w wykazie przejmowanego majątku przez kolejnych poprzedników uczestnika i wreszcie przez samego uczestnika. Doszło również niewątpliwie do przeniesienia posiadania służebności gruntowej. Zarówno dokumenty dotyczące eksploatacji linii energetycznej, jak i zasady doświadczenia życiowego wskazują, że w okresie przed 1989 r. (oraz wiele lat po zmianie ustroju politycznego i gospodarczego) brak było wielości podmiotów zajmujących się dystrybucją energii elektrycznej na jednym obszarze, co wynikało w sposób niewątpliwy z podstawowych zasad poprzedniego ustroju gospodarczego. Przynajmniej w drodze domniemania faktycznego (art. 231 k.p.c.), wyprowadzonego z tych powszechnie znanych okoliczności oraz faktu posiadania przez uczestnika dokumentacji technicznej linii, należy przyjąć, że kolejne podmioty będące poprzednikami uczestnika przekazywały sobie posiadanie służebności gruntowej polegającej na korzystaniu z nieruchomości poprzez eksploataowanie urządzeń przesyłowych.

W związku z powyższym, skoro uczestnik postępowania posiada tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy, podstawowa przesłanka ustanowienia służebności przesyłu z art. 305² § 2 k.c. nie została spełniona. Wniosek zatem podlegał oddaleniu, o czym orzeczono w pkt I postanowienia.

Nie było natomiast zasadne stanowisko uczestnika przyjęte w toku postępowania, iż uczestnik nabył przez zasiedzenie służebność na prawie użytkowania wieczystego przysługującego poprzednikom prawnym wnioskodawców. Niezależnie od wyżej wskazanych argumentów odnośnie obowiązywania zasady tzw. jednolitego funduszu własności państwowej, która stała na przeszkodzie rozpoczęciu przed 1 lutego 1989 r., biegu zasiedzenia tzw. państwowych przedsiębiorstw przesyłowych służebności polegających na eksploataowaniu urządzeń przesyłowych na gruntach państwowych, wskazać należy, iż w najnowszym orzecznictwie sądowym (tak postanowienie SN z 28.03.2014 r., III CSK 174/13, LEX nr 1472279) wyrażony został zasługujący na aprobatę pogląd, iż relacje między ustanowioną na nieruchomości służebnością gruntową a innymi ograniczonymi prawami rzeczowymi, które powstały na niej wcześniej lub mogą powstać później, muszą być oceniane według reguł ustalonych w art. 249 i 250 k.c. Obciążenie służebnością gruntową użytkowania wieczystego w warunkach, gdy prawem tym mogłaby być obciążona sama nieruchomość utrudnia oznaczenie reguł pierwszeństwa wykonywania ograniczonych praw rzeczowych obciążających nieruchomość w relacji do ograniczonego prawa rzeczowego obciążającego ustanowione na niej użytkowanie wieczyste. Nadto jeszcze, ustanowienie służebności gruntowej z obciążeniem użytkowania wieczystego nie gwarantuje tej służebności takiej samej trwałości, jaką cechuje się służebność ustanowiona na nieruchomości. Służebność ustanowiona na użytkowaniu wieczystym gaśnie bowiem wraz z wygaśnięciem tego prawa, niezależnie od innych sytuacji, w których także wystąpi ten skutek ze względu na odpowiednie zastosowanie przepisów o wygaśnięciu służebności gruntowej ustanowionej na nieruchomości. Służebność przesyłowa ma zapewnić przedsiębiorcy stabilny tytuł do korzystania z urządzeń, o jakich jest mowa w art. 49 § 1 k.c. Co do zasady, taka służebność ma obciążać nieruchomość, a nie ustanowione na niej prawo użytkowania wieczystego. Dlatego przedsiębiorcy korzystającemu z urządzeń przesyłowych przysługuje roszczenie o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem w stosunku do właściciela nieruchomości i właściciel nieruchomości może też żądać od przedsiębiorcy wynagrodzenia za ustanowienie służebności. W niniejszej sprawie brak jest podstaw do przyjęcia odstępstwa od wyżej wskazanej zasady.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w pkt II postanowienia na podstawie art. 520 § 2 Kpc nakładając na wnioskodawców solidarny obowiązek zwrotu kosztów uczestnikowi z uwagi na to, że interesy wnioskodawców i uczestnika były ze sobą sprzeczne. Na kwotę zasądzonych kosztów postępowania składa się opłata za czynności jednego radcy prawnego reprezentującego uczestnika w kwocie 240 zł (par. 8 pkt 3 Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, oraz kwota 17 zł tytułem kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa udzielonego przez uczestnika.

Z uwagi na powyższe orzeczono jak w sentencji.